

*А. Є. Бакай,
аспірант кафедри управління охороною суспільного здоров'я, Національна академія державного управління при Президенті України, начальник відділу планування та медичного постачання управління охорони здоров'я Департаменту персоналу Адміністрації Державної прикордонної служби України, полковник медичної служби*

СТВОРЕННЯ ЄДИНОГО МЕДИЧНОГО ПРОСТОРУ СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ: МАРШРУТНА КАРТА ПОБУДОВИ ЗАГАЛЬНОЇ СИСТЕМИ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

A. Bakai,
PhD student, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Head of Planning and medical supplies Health Administration of the Department of Personnel Administration of the State Border Service of Ukraine, Colonel of medical service

THE CREATION OF A SINGLE MEDICAL SPACE FOR THE DEFENSE FORCES OF UKRAINE: ROUTE MAP OF THE CONSTRUCTION OF A GENERAL MEDICAL SUPPORT SYSTEM

Доведено необхідність опрацювання і впровадження перспективної системи медичного забезпечення сил оборони, що базується на національних стандартах та інтегрованої у цивільну систему охорони здоров'я, міжвідомчої координації діяльності медичних служб сил оборони, системи охорони здоров'я та освіти держави в частині ефективного та раціонального використання медичних ресурсів, забезпечення стандартизації медичної допомоги і підготовки медичного персоналу, юридичного унормування питань використання можливостей відомчих систем охорони здоров'я з надання медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях у рамках єдиного медичного простору; підтверджено доцільність створення системи медичного забезпечення, спроможної надавати відповідну медичну підтримку всім завданням, що стоять перед силами оборони України, яка функціонує відповідно до стандартів НАТО.

The necessity of processing and implementation of the perspective system of medical support of defense forces, that is based on the national standards and is integrated in the civil health care system, interdepartmental coordination activity of medical services of defense forces, health care system and state education in terms of the efficient and rational usage of medical resources, ensuring standardization of medical care and training of medical personnel, legal regulation of usage the opportunities of departmental health care system in emergency medical assistance within the framework of single medical space, are established; the expediency of creating the system of medical care, that is able to provide medical support to all the tasks facing the Armed Forces of Ukraine, which operates in accordance with NATO standards, is confirmed.

Ключові слова: національна система планування та оцінки сил, індикатори виконання оперативних цілей, медичне забезпечення сил оборони, єдиний медичний простір.

Key words: National system of planning and assessment of strength, indicators of implementation of operational goals, medical support of defense forces, single medical space.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

15 червня 2017 року Комісією з питань координації євроатлантичної інтеграції України проведено засідання з порядком денним щодо планування та організації

візиту в Україну робочої групи представників Північно-атлантичної ради НАТО (зустріч проведена в рамках заходів з визначення 20-ї річниці підписання Хартії про особливе партнерство між Україною та НАТО). Одним

з головних розглянутих у ході наради питань була визначена реалізація домовленостей із створення на базі лікувально-профілактичних закладів Міністерства оборони України єдиного медичного простору для всіх військовослужбовців складових сектору безпеки і оборони України. Масштабна адміністративна реформа, що триває в Україні також підтверджує важливість вирішення цих завдань у загальнополітичному векторі країни. Прикінцеві положення та показники реалізації завдань розглядаються в контексті виконання індикаторів Плану дій Україна-НАТО (дотримання принципів і виконання цілей). Вирішальна роль у цьому проекті покладається на вирішення завдань співпраці Україна-НАТО в питаннях воєнної реформи "високого рівня". Стратегічною метою проекту є розробка комплексної стратегії реформування сектору безпеки і оборони та подолання проблеми її просування через організаційну перебудову відповідальних органів державної влади.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Характеризуючи загальний стан дослідженості проблеми реформування медичного сектору оборони України та державного управління міжвідомчою взаємодією з організації медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях воєнного і мирного часу, треба зазначити, що переважна більшість наукових праць досліджує питання організації відомчого медичного забезпечення (М. Бадюк, В. Варус, А. Верба, В. Жаховський, Б. Криштопа, О. Курічко, В. Лівінський, В. Москаленко, В. Пасько, П. Сидоренко, Л. Шостак). Питанням реформування відомчих систем медичного забезпечення із збереженням безпекової складової присвячені роботи С. Гур'єва, О. Курічка, Г. Роціна, Ю. Скалецького, Л. Шостак.

На необхідності законодавчого забезпечення реформування у сфері оборони і безпеки України у своїх роботах наголошує С. Пирожков. Державно-правові основи оборонного планування розглядає О. Погібко. Необхідності реформування сектору безпеки і оборони в Збройних Силах України у контексті курсу України на вступ до НАТО значну увагу у своїх наукових працях приділяють О. Бодрук, В. Горбулін, Г.К. Крючков, А. Мартинюк, О. Пошедін, Г. Саковський, В. Строгий.

Теоретичне обґрунтування та розробку структурно-організаційного забезпечення якісних перетворень у системі управління охороною здоров'я на регіональному рівні та модель "єдиного медичного простору з медичного обслуговування населення" як систему управління досліджують Н. Волненко, Д. Карамишев, Ж. Кравченко. В низці робіт Р. Майданика досліджуються поняття та елементи єдиного медичного простору як ключового стандарту і юридичного виклику в сфері охорони здоров'я. В. Лехан у наукових роботах акцентує увагу на можливість створення єдиного медичного простору шляхом ліквідації дублювання медичних служб різного відомчого підпорядкування.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою роботи є актуалізація питання формування єдиного медичного простору держави за участю всіх складових Сил Оборони України і цивільної системи охорони здоров'я та розробка комплексної стратегії побудови системи медичного забезпечення в контексті виконання індикаторів Плану дій Україна-НАТО у сфері безпеки і оборони.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

У рамках реалізації Плану дій Уряду та Цільових планів Україна-НАТО у сфері безпеки і оборони важливим досягненням стратегічної мети з реформування сектору безпеки і оборони України стало прийняття Закону України "Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави", який був прийнятий Верховною Радою України у 2003 році [1]. Закон закріпив необхідність прийняття стандартів НАТО у сфері контролю за безпековою та оборонною діяльністю в країні. Існування таких механізмів співпраці між Україною та Альянсом сприяло проведенню реформ сектору безпеки і оборони України, за рахунок практичної допомоги та забезпечення механізму контролю та зворотного зв'язку. На теперішній час тривають процеси комплексної перебудови безпекового і оборонного секторів держави та їх адаптація до вимог євроатлантичного блоку.

Щодо історичного розвитку питання. У 2016 році Україна та НАТО погодили Цілі партнерства в рамках Програми під назвою "Процес планування та оцінки сил" (ППОС).

Основною метою процесу планування та оцінки сил міжнародної програми НАТО "Партнерство заради миру" (започаткованого НАТО у 1994 році) є сприяння розвитку національних систем оборонного планування, досягнення прозорості у формуванні оборонних бюджетів та підвищення рівня сумісності визначених сил і засобів для забезпечення ефективних спільних дій у ході міжнародних операцій. ППОС має цикл з елементами двосторонньої та багатосторонньої взаємодії. Новий пакет спрямовано на практичну підтримку та консультаційну допомогу Україні у досягненні стратегічних цілей реформування сектору безпеки та оборони, впровадженні стандартів і принципів НАТО.

Довідка: Україна приєдналася до ППОС у 1995 році (першою серед країн СНД). У зв'язку із збройною агресією РФ участь України у ППОС було тимчасово призупинено (за згодою сторін). У 2015 році Україна відновила участь у ППОС. Мета програми: досягнення необхідного рівня сумісності Збройних Сил України з силами та засобами держав-членів НАТО, з обов'язковим використанням стандартів НАТО для підготовки національних сил (засобів) та спільних багатонаціональних формувань (у тому числі бойових тактичних груп ЄС, миротворчих контингентів ООН, Сил реагування та спостерігачів ОБСЄ).

Зазначений документ включає спільні заходи з реформування сектору безпеки і оборони та впровадження стандартів НАТО в усіх сферах діяльності Міністерства оборони України. Необхідно зазначити, що ППОС є ключовим механізмом сприяння країнам-партнерам у досягненні взаємосумісності визначених сил та засобів з військовими формуваннями збройних сил країн-членів Альянсу. Зазначені стандарти також використовуються з метою реформування оборонного сектору країн-замовників та створення об'єднаної системи логістики (у т.ч. медичного забезпечення), задля підтримки всіх компонентів сил оборони (рис. 1).

З метою допомоги Україні у підвищенні безпекового рівня державами-членами НАТО започатковано п'ять цільових фондів (у 2014 році) [2]. З точки зору прикладного значення для сфери охорони здоров'я, на нашу думку, цікавими виявилися наступні:

1. Цільовий фонд з перепідготовки та соціальної адаптації військовослужбовців. Його завданнями є на-

дання допомоги Міністерству оборони України у створенні сталої та ефективної програми перепідготовки військовослужбовців, що повертаються до цивільного життя. Допомога включатиме рекомендації з розробки належної стратегії та застосування передового досвіду країн-членів НАТО. Основними завданнями Цільового фонду з перепідготовки та соціальної адаптації військовослужбовців є:

підвищення стандартів та довгострокової стабільності медичних служб України у сфері лікування та реабілітації поранених українських військовослужбовців і цивільного персоналу сектору безпеки та оборони;

сприяння доступу пацієнтів до послуг з медичної та психологічної реабілітації, лікувального обладнання, послуг з трудової та спортивної реабілітації;

забезпечення закладів медичної реабілітації належним обладнанням та забезпечення підготовки персоналу з метою покращання їхніх послуг.

2. Цільовий фонд з реформування систем логістики і стандартизації. Виконує проект та розпоряджається коштами фонду Агенція НАТО з питань забезпечення (NSPA). Основними завданнями Цільового фонду визначено підтримку реформи системи логістики і стандартизації Збройних сил України та інших військових формувань відповідно до Закону України Цілі проекту планується реалізувати через посилення спроможностей:

посилення національних спроможностей з кодифікації (Ініціатива 1);

покращання спроможностей з управління системою постачання (Ініціатива 2);

покращання спроможностей з управління стандартизацією (Ініціатива 3).

З боку НАТО позитивно відзначено проведену в Україні роботу з координації участі в ППОС інших органів державної влади. Підсумковий документ має практичну спрямованість та відображає стан участі державних структур сектору безпеки у процесі планування та оцінки сил міжнародної програми НАТО "Партнерство заради миру" [5].

Щодо побудови загальної системи медичного забезпечення для надання належної медичної підтримки всім завданням сил оборони (створення єдиного медичного простору для всіх військовослужбовців складових сектору безпеки і оборони України), якій передбачено Стратегічним оборонним бюлетенем України (підготовлений за підсумками комплексного огляду сектора безпеки і оборони України) [4].

Стратегічний оборонний бюлетень є відкритим документом оборонного планування, який спрямований на визначення основних напрямів реалізації воєнної політики України та розвитку сил оборони до кінця 2020 року. Це замисел, або дорожня карта реформування обо-

Рис. 1. Цілі реалізації програмних дій

ронного сектору України, що визначатиме шляхи його впровадження з урахуванням підходів та принципів зовнішньої політики України, у тому числі і тих, які застосовуються країнами — членами НАТО [4].

На виконання Указу Президента України від 06.06.2016 № 240 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року "Про Стратегічний оборонний бюлетень України", у частині оперативної цілі 4.2 Додатку 1 Стратегічного оборонного бюлетеня "Побудова системи медичного забезпечення для надання належної медичної підтримки всім завданням сил оборони на період до 2020 року", передбачено утворення єдиної міжвідомчої системи медичного забезпечення для надання належної медичної підтримки всім завданням сил Оборони. Метою реформування військової системи медичного забезпечення в Україні в середньостроковій перспективі (і до кінця 2020 року) вбачається побудова системи медичного забезпечення для надання належної медичної підтримки всім завданням сил Оборони.

Індикаторами виконання оперативної цілі 4.2. визначено:

створення системи медичного забезпечення, спроможної надавати відповідну медичну підтримку всім завданням що стоять перед силами оборони України, яка функціонує відповідно до стандартів НАТО і здатна робити функціонально сумісні медичні можливості для спільних місій з НАТО;

досягнення необхідних спроможностей щодо розшуку поранених, їх медичної евакуації та надання необхідної допомоги і лікування;

упровадження у діяльність військово-медичних служб сил оборони сучасних технологій надання медичної допомоги і лікування поранених (у відповідності до стандартів надання медичної допомоги, клінічних протоколів та інших галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я);

юридичне унормування питань використання можливостей системи охорони здоров'я у державі щодо надання медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях, лікування і медичної реабілітації поранених у рамках єдиного медичного простору;

створення системи медичної реабілітації, яка забезпечить відновлення фізичних, психологічних і соціальних функцій з метою повернення до виконання обов'язків військової служби (або соціальну та трудову адаптацію);

удосконалення системи підготовки та перепідготовки військово-медичних кадрів сил оборони та запровадження військово-медичної підготовки, яка забезпечить ефективно навчання стандартам надання медичної допомоги при бойовій травмі (патології);

створення медичної інформаційної системи складових сил оборони, що охоплює всі етапи медичної евакуації та процеси управління потоками пацієнтів, відповідатиме стандартам, доктринам та рекомендаціям НАТО.

досягнення Цілі партнерства Україна — НАТО G5404 "Реформування системи медичного забезпечення".

Завдання 4.2.1. Забезпечення на національному рівні міжвідомчої координації діяльності медичних служб сил оборони та системи охорони здоров'я і освіти держави щодо ефективного (раціонального) використання медичних ресурсів, забезпечення стандартизації медичної допомоги, евакуації, реабілітації та підготовки медичного персоналу.

Індикаторами виконання завдання визначено:

створення у Секретаріаті Кабінету Міністрів України структурного підрозділу з питань координації діяльності медичних служб військових формувань та системи охорони здоров'я держави;

затвердження Кабінетом Міністрів України порядку залучення системи охорони здоров'я держави до надання медичної допомоги, лікування і медичної реабілітації поранених;

формування державного оборонного замовлення щодо медичного забезпечення;

коригування та затвердження Воєнно-медичної доктрини України, принципів і політики медичного забезпечення Сил оборони у відповідності із Принципами і політикою медичного забезпечення НАТО (МС 0326/3) з урахуванням національних особливостей;

координація порядку лікування військовослужбовців у медичних закладах та підрозділах сил оборони для забезпечення безперервності лікувально-евакуаційного шляху усіх складових сил оборони;

уніфікація порядку здійснення нарахувань за медичні послуги у системі медичного забезпечення сил оборони та МОЗ;

затвердження доктрини з медичного забезпечення сил оборони у відповідності із АJP 4.10 НАТО [8];

врегулювання нормативно-правової бази щодо ліцензування медичних підрозділів та медичних закладів складових сил оборони;

забезпечення безперервності та скоординованості єдиних лікувально-евакуаційних шляхів у відповідності із принципами та стандартами НАТО під час проведення операцій сил оборони.

Завдання 4.2.2. Створення системи управління медичним забезпеченням сил оборони у відповідності із принципами та стандартами НАТО як окремого виду забезпечення військ, що не підпорядковано логістиці.

Індикаторами виконання завдання визначено:

визначення та затвердження перспективної системи медичного забезпечення сил оборони, що базується на національних стандартах і враховує стандарти НАТО та інтегрована з системою цивільної охорони здоров'я;

планування відповідної організаційно-штатної структури медичних служб сил оборони;

затвердження та початок реалізації програми з реструктуризації та розвитку системи медичного забезпечення;

включення підготовки з тактичної медицини до загальної бойової підготовки, встановлення особистої відповідальності командирів підрозділів щодо підготовки з тактичної медицини; розрахунку санітарних втрат, організації лікувально-евакуаційного процесу під час планування операцій;

затвердження принципового поділу системи медичного забезпечення на Етапи 1—4 та організація початку процесу побудови медичних можливостей у відповідності із нормами та правилами Роль 1—4 (evaluation) [6, с. 17—26].

визначення підпорядкування складових медичного забезпечення сил оборони єдиному оперативному командуванню під час проведення спільних операцій, у тому числі протягом особливого періоду;

досягнення сумісності у питаннях медичного забезпечення шляхом застосування стандартів НАТО, включаючи терміни для евакуації (домедична допомога — 10 хв, 2 год до Етапу 1, 4 год до Етапу 2) під час проведення операцій сил оборони;

створення відповідної організаційно-штатної структури медичних служб сил оборони;

розроблення та запровадження військово-медичних стандартів в діяльність військово-медичних служб;

організація імплементації нормативно-правової бази з питань медичного забезпечення у відповідності зі стандартами НАТО;

досягнення сумісності у питаннях медичного забезпечення шляхом застосування стандартів НАТО, включаючи відповідність поділу Роль 1 і Роль 2 термінам для евакуації;

впровадження системи медичного забезпечення сил оборони.

Завдання 4.2.3. Забезпечення медичної служби сил оборони засобами розшуку поранених, транспортними засобами медичної та аеромедичної евакуації, у тому числі броньованими, сучасним комплектно-табельним оснащенням для надання медичної допомоги і лікування; засобами зв'язку та автоматизованими системами управління для надання належної медичної допомоги в межах встановлених термінів.

Індикаторами виконання завдання визначено:

базове забезпечення: медичні підрозділи та військово-медичні заклади укомплектовані засобами розшуку поранених, транспортними засобами медичної та аеро-медичної евакуації, у тому числі броньованими;

базове забезпечення: забезпечено війська (сили) сучасним комплектно-табельним оснащенням (медикаментами, інструментами та медичним обладнанням) для надання медичної допомоги і лікування;

повне забезпечення: медичні підрозділи та військово-медичні заклади укомплектовані засобами розшуку поранених, транспортними засобами медичної та аеро-медичної евакуації, у тому числі броньованими;

повне забезпечення: забезпечено війська (сили) сучасним комплектно-табельним оснащенням (медикаментами, інструментами та медичним обладнанням) для надання медичної допомоги і лікування.

Завдання 4.2.4. Встановлення міжвідомчого єдиного підходу до реабілітації військовослужбовців, здатного забезпечити безперервність та ефективність відновлення фізичних, психологічних і соціальних функцій для повернення до виконання обов'язків військової служби або соціальної та трудової адаптації, а також забезпечити їх реабілітацію після звільнення. Розроблення програм та запровадження міжвідомчої системи психологічного забезпечення та реабілітації сил оборони.

Індикаторами виконання завдання визначено:

опрацювання нормативно-правової бази щодо системи фізичної та психологічної реабілітації;

розроблення методики проведення медичної реабілітації для відновлення фізичних, психологічних і соціальних функцій;

визначення та затвердження системи реабілітації особового складу сил оборони як складової інтегрованої системи медичного забезпечення;

стандартизація та впровадження методики проведення медичної реабілітації для відновлення фізичних, психологічних і соціальних функцій, як планувалося.

Завдання 4.2.5. Будівництво єдиної міжвідомчої системи підготовки та перепідготовки медичних кадрів, стандартизації та управління якістю освіти для сил оборони. Запровадження у системі медичної освіти військово-медичної підготовки, яка б забезпечувала ефективне навчання стандартам надання медичної допомоги у всіх аспектах, але в першу чергу — при бойовій травмі (патології). Це забезпечить ефективне і дієве навчання медичних кадрів сил оборони для медичного забезпечення протягом усього евакуаційного шляху пацієнта, з моменту поранення до Ролі 4 і його реабілітації, задоволення оперативних потреб відповідно до відомчих, національних та міжнародних правил.

Індикаторами виконання завдання визначено:

планування системи підготовки парамедиків (EMT-B) у поєднанні з реалізацією стандарту Combat medic (68W), формування навчально-методичного керівництва;

запровадження в Українській військово-медичній академії (УВМА) курсів з підвищення кваліфікації; планування їх поширення і використання поза УВМА з метою військово-медичної підготовки, зокрема: Trauma Nursing Mass casualty response for healthcare personnel Surgical Trauma Response Techniques (damage control surgery) Burn Trauma Patient Care 21st Century Warriors: Responding to the Emotional Trauma of Combat and Terrorism Army basic instructor course [10];

здійснення першого набору слухачів із середньою медичною освітою для навчання на парамедика (EMT-P)

шляхом удосконалення набутих навичок та формування первинного інструкторського складу;

забезпечення нормативно-правового визнання стандарту Combat medic (68W) як EMT-B у цивільній системі охорони здоров'я; введення спеціальності у Державний перелік;

забезпечення системи підготовки парамедиків (EMT-B, EMT-P, TP-C), навчально-методичного керівництва та унормування нормативів підготовки;

забезпечення нормативно-правового визнання стандарту TP-C як EMT-P у цивільній системі охорони здоров'я, введення спеціальності до Державного переліку;

створення навчально-польової бази для підготовки медичного персоналу сил оборони;

відновлення кафедри екстремальної та військової медицини та запровадження військово-медичної підготовки в системі медичної освіти (у всіх медичних ВНЗ) у відповідності із принципами та стандартами НАТО, затвердження програм навчання;

створення системи підготовки сержантського і старшинського складу: курсів з управління, медичного постачання та матеріально-технічного забезпечення відповідно до стандартів НАТО;

створення системи підготовки офіцерського складу: курсів з управління, медичного постачання та матеріально-технічного забезпечення відповідно до стандартів НАТО;

формування потреби в медичних спеціалістах за фахом відповідно до нової організаційно-штатної структури медичних служб сил оборони;

розроблення і запровадження сучасних навчальних програм підготовки і перепідготовки медичного персоналу відповідно до стандартів НАТО та вимог сучасності;

надання правового визнання та використання міжнародних стандартів надання допомоги (як домедичної, так і медичної), що мають в основі медичні техніки TCCC (Tactical Combat Casualty Care), CLS (Combat Life Saver), 68W (Combat medic), PHTLS (Pre-Hospital Trauma Life Support), ATLS (Advanced Trauma Life Support). Впровадження концепції надання допомоги DCR (Damage Control Resuscitation) та DCS (Damage Control Surgery) для ефективного надання медичної допомоги при бойовій травмі (патології) [7];

упровадження курсів професійного вдосконалення та сертифікацію професійної підготовки для медичного персоналу і медичних підрозділів відповідно до нової системи медичного забезпечення сил оборони;

формування міжвідомчої системи підготовки та перепідготовки військово-медичного персоналу для всіх військових формувань, запровадження в системі медичної освіти військово-медичну підготовку та регулярну перепідготовку для ефективного навчання стандартам надання медичної допомоги при бойовій травмі (патології).

Завдання 4.2.6. Упровадження у діяльність медичних служб військових формувань сучасних технологій надання медичної допомоги, лікування поранених, медичного інформаційного забезпечення відповідно до стандартів медичної допомоги, клінічних протоколів та інших галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я, актуальних наукових досягнень.

Індикаторами виконання завдання визначено:

здійснення огляду визначених принципів та стандартів надання медичної допомоги та науково-доказової бази щодо їх відповідності таким у державах НАТО, зокрема правилам доказової медицини та належної клінічної практики;

впровадження обов'язкової обліково-медичної документації згідно зі стандартами НАТО;

переведення системи медичного забезпечення сил оборони на функціонування згідно з клінічними алгоритмами та протоколами, заснованими на принципах доказової медицини;

розроблення алгоритмів діяльності медичних підрозділів;

проведення стандартизації діяльності медичного персоналу відповідно до затвердженого переліку протоколів;

розроблення бази клінічних алгоритмів та протоколів для найактуальніших напрямів медичної діяльності з урахуванням диференціації відповідальності медичних керівників різних рівнів;

стандартизація лікувального процесу у системі медичного забезпечення сил оборони шляхом впровадження клінічних алгоритмів та протоколів з медичної практики.

Завдання 4.2.7. Створення медичної інформаційної системи складових сил оборони, що охоплює всі етапи медичної евакуації та процеси управління потоками пацієнтів, відповідає стандартам, доктринам та рекомендаціям НАТО.

Індикаторами виконання завдання визначено:

забезпечення автоматизації процесів на всіх етапах медичної евакуації, процесів управління потоками пацієнтів (зокрема згідно з AJmedP-5, НАТО), реєстрації персональних медичних даних та ведення історії хвороби в електронному вигляді [9];

забезпечення інтеграції підсистеми (та даних) медичної ситуаційної обізнаності з загальновійськовою системою C4ISR;

забезпечення командувань та органів медичного управління складових сил оборони автоматизованими засобами (інформаційною системою) управління медичними ресурсами;

забезпечення доступом до централізованої системи обміну медичними даними та телемедичної системи всіх медичних закладів які, залучені до надання медичної допомоги силам оборони, незалежно від відомчої належності;

забезпечення рівня доступу у відповідності із визначеними правилами та обмежень щодо обміну інформацією.

Постановою Кабміну від 11 травня 2017 р. № 412 утворений Координаційний центр з питань організації діяльності медичних служб сил оборони та органів і закладів охорони здоров'я [3], якій визначено тимчасовим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України, утвореним з метою сприяння забезпеченню координації дій, спрямованих на надання медичної допомоги, зокрема із залученням органів і закладів охорони здоров'я, військовослужбовцям Збройних Сил та інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних та розвідувальних органів у частині залучення їх до виконання завдань з оборони держави (далі — сили оборони), населенню; сприяння забезпеченню виконання завдань, визначених оперативною ціллю 4.2 Стратегічного оборонного бюлетеня України.

Основними завданнями Координаційного центру визначено:

розроблення пропозицій щодо створення медичної інформаційної системи та системи управління медичним забезпеченням сил оборони, що відповідає стандартам, доктринам та рекомендаціям НАТО, запровадження ав-

томатизації процесів управління медичними силами та засобами логістичного забезпечення медичних служб сил оборони;

проведення аналізу оперативної медико-санітарної обстановки, сприяння забезпеченню координації діяльності медичних служб сил оборони та органів і закладів охорони здоров'я, спеціалізованої служби цивільного захисту, органів місцевого самоврядування для здійснення заходів щодо санітарного та епідемічного благополуччя, медичного захисту населення;

розроблення пропозицій щодо створення єдиної міжвідомчої системи підготовки та перепідготовки медичних працівників, стандартизації та управління якістю освіти;

забезпечення інформаційно-аналітичного супроводу заходів медичного захисту та реабілітації військовослужбовців сил оборони;

координація діяльності медичних служб сил оборони та органів і закладів охорони здоров'я щодо ефективного та раціонального використання медичних сил та засобів, забезпечення стандартизації медичної допомоги, військово-медичної евакуації постраждалих та підготовки медичних працівників;

координація діяльності медичних служб сил оборони та органів і закладів охорони здоров'я з питань медичного захисту військовослужбовців та населення;

міжнародне співробітництво з питань медичного захисту та надання гуманітарної допомоги постраждалим внаслідок бойових дій, зокрема антитерористичних операцій, впровадження сучасних технологій підготовки медичних працівників;

координація діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, пов'язаної із функціонуванням державної системи медичного захисту військовослужбовців сил оборони;

впровадження в діяльність медичних служб сил оборони сучасних технологій надання медичної допомоги, лікування постраждалих, медичного інформаційного забезпечення відповідно до стандарту медичної допомоги, клінічних протоколів та інших галузевих стандартів НАТО;

розробка пропозицій щодо створення єдиної міжвідомчої системи підготовки та перепідготовки медичних працівників, стандартизації та управління якістю освіти з метою підготовки медичних працівників для сил оборони та органів і закладів охорони здоров'я, запровадження у системі загальної середньої освіти, професійно-технічної та вищої освіти військово-медичної підготовки, яка б забезпечувала оволодіння практичними навичками надання домедичної (медичної) допомоги відповідно до стандарту медичної допомоги;

збір та узагальнення інформації про постраждалих із числа військовослужбовців сил оборони та населення, сприяє створенню єдиного реєстру таких постраждалих осіб.

ВИСНОВКИ

На нашу думку, основними очікувальними результатами побудови загальної системи медичного забезпечення необхідно визначити:

1. Створення єдиного медичного простору для всіх військовослужбовців складових сектору безпеки і оборони України (побудова системи медичного забезпечення, спроможної надавати відповідну медичну підтримку всім завданням сил оборони України та функціонує відповідно до стандартів НАТО).

2. Юридичне унормування міжвідомчих взаємовідносин та зв'язків у загальній системі охорони здоров'я.

3. Забезпечення (на національному рівні) міжвідомчої координації діяльності медичних служб сил оборони, системи охорони здоров'я та освіти держави з метою ефективного та раціонального використання медичних ресурсів, стандартизації медичної допомоги, евакуації, реабілітації та підготовки медичного персоналу до роботи в надзвичайних ситуаціях воєнного та мирного часу.

4. Опрацювання (та затвердження) перспективної системи медичного забезпечення сил оборони, яка базується на національних стандартах (з урахуванням стандартів НАТО) та є інтегрованою в систему цивільної охорони здоров'я України.

5. Стандартизація лікувального процесу в міжвідомчій системі медичного забезпечення сил оборони через впровадження загальних медичних практик і протоколів.

6. Обґрунтування механізмів міжвідомчої взаємодії при організації надання медичної допомоги (з метою підвищення рівня захисту населення та встановлення структурно-функціональних зв'язків між складовими єдиної системи цивільного захисту).

Створення моделі єдиного медичного простору для всіх складових сектору безпеки і оборони (сил Оборони) України можна вважати передумовою опрацювання та втілення комбінованої моделі (прототипу) міжвідомчого управлінського процесу організації надання медичної допомоги в загальній системі медичного забезпечення населення України.

Література:

1. Закон України від 19.06.2003 № 975-IV "Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/newsnpd?fromDate=05.10.2006&npdList>

2. Підтримка України з боку НАТО. Бюлетень (липень 2016 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_07/20160627_160-factsheet-nato-ukraine-ukr.pdf

3. Постанова КМУ від 11 травня 2017 р. № 412 "Про утворення Координаційного центру з питань організації діяльності медичних служб сил оборони та органів і закладів охорони здоров'я" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/newsnpd?fromDate=05.10.2006&npdList_stind=181

4. Указ Президента України від 06.06.2016 № 240 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року "Про Стратегічний оборонний бюлетень України" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents>

5. Українська делегація взяла участь у засіданні Комітету НАТО з питань політики та партнерства з Україною [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=245792156

6. American College of Surgeons. Resources for Optimal Care of the Injured Patient, 2006. Chicago, IL: ACS; 2007 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://usaisr.amed.mil/cpgs.html>

7. Emergency Management Plan For Mass Casualty Incidents [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://www.downstate.edu/emergency_medicine/pdf/KCHCSection03.pdf

8. Standard: NATO — AJP-4.10. Allied Joint Doctrine For Medical Support [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://standards.globalspec.com/std/9930061/nato-ajp-4-10>

9. Standard: NATO — AJMEDP-5. Allied Joint Doctrine For Medical Communications And Information Systems (MEDCIS) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://standards.globalspec.com/std/1668455/nato-ajmedp-5>

10. Trauma Nursing Mass Casualty response [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a480415.pdf>

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "On Democratic Civilian Control over the Military Organization and Law Enforcement Bodies of the State", available at: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/newsnpd?fromDate=05.10.2006&npdList> (Accessed 20 June 2017).

2. NATO (2016), "NATO support by Ukraine. Bulletin", available at: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_07/20160627_160-factsheet-nato-ukraine-ukr.pdf (Accessed 20 June 2017).

3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Resolution "On the establishment of a Coordinating Center for the organization of the activities of medical services of the Defense Forces and health authorities and institutions", available at: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/newsnpd?fromDate=05.10.2006&npdList_stind=181 (Accessed 20 June 2017).

4. President of Ukraine (2016), Decree " On Strategic Defense Bulletin of Ukraine", available at: <http://www.president.gov.ua/documents/2402016-20137> (Accessed 05 Jan 2017).

5. Press service of the Ministry of Defense (2012), "The Ukrainian delegation took part in the meeting of the NATO Committee on Policy and Partnership with Ukraine", available at: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=245792156 (Accessed 20 June 2017).

6. American College of Surgeons (2007), "Resources for Optimal Care of the Injured Patient", available at: <http://usaisr.amedd.army.mil/cpgs.html> (Accessed 05 March 2017).

7. SUNY Downstate Medical Center (2017), "Emergency Management Plan For Mass Casualty Incidents", available at: https://www.downstate.edu/emergency_medicine/pdf/KCHCSection03.pdf (Accessed 20 June 2017).

8. NATO (2015), "Standard: NATO — AJP-4.10. Allied Joint Doctrine For Medical Support", available at: <http://standards.globalspec.com/std/9930061/nato-ajp-4-10> (Accessed 20 June 2017).

9. NATO (2013), "Standard: NATO - AJMEDP-5. Allied Joint Doctrine For Medical Communications And Information Systems (MEDCIS)", available at: <http://standards.globalspec.com/std/1668455/nato-ajmedp-5> (Accessed 20 June 2017).

10. Trauma (2007), "Trauma Nursing Mass Casualty response", available at: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a480415.pdf> (Accessed 20 June 2017).

Стаття надійшла до редакції 29.06.2017 р.